ВИДАВНИЦТВО РАНОК

Н. М. Бібік
Г. П. Бондарчук

інтернет підтримка

1 КЛАС

ЧАСТИНА 2

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Н. М. Бібік
Г. П. Бондарчук

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Харків
Видавництво «Ранок»
2018

УДК [31:502:37.016](075.2)
Б59

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 06.07.2018 № 734)

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Ілюстрації *Володимира Хорошенка*

Обкладинка *Анни Макарової, Поліни Макарової*

Бібік Н. М.
Б59 Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 2 / Н. М. Бібік, Г. П. Бондарчук. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018. — 80 с. : іл.

ISBN 978-617-09-4422-1

УДК [31:502:37.016](075.2)

Інтернет-підтримка
Електронні матеріали
до підручника розміщено на сайті
interactive.ranok.com.ua

ISBN 978-617-09-4657-7
ISBN 978-617-09-4422-1 (ч. 2)

© Бібік Н. М., Бондарчук Г. П., 2018
© Хорошенко В. Д., ілюстрації, 2018
© Макарова А. Л., Макарова П. І., обкладинка, 2018
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2018

Любі школярики!

Ми продовжуємо разом (ви і Ваша книжка) досліджувати цей повний таємниць навколишній світ. З чого він складається; як дбати про себе, про свою безпеку; як помічати зміни в природі, у житті рослин і тварин; оберігати свої права, не порушуючи прав інших; якою є наша країна Україна, як досягати успіхів в навчанні й житті.

Розвивай свої здібності, учись міркувати і пояснювати, рости громадянином своєї України.

Умовні позначення

Великий читає малому

Спостерігай, досліди́

Працюємо разом

Твоя майстерня

Відгадай, вибери

Електронний додаток

Подивись на сайті

ЗМІНИ В ПРИРОДІ ВЗИМКУ

За малюнком складіть розповідь, що відбувається в природі взимку.

Відшукай на малюнку калину, клен, березу, дуб, ялину. Як їх можна розпізнати?

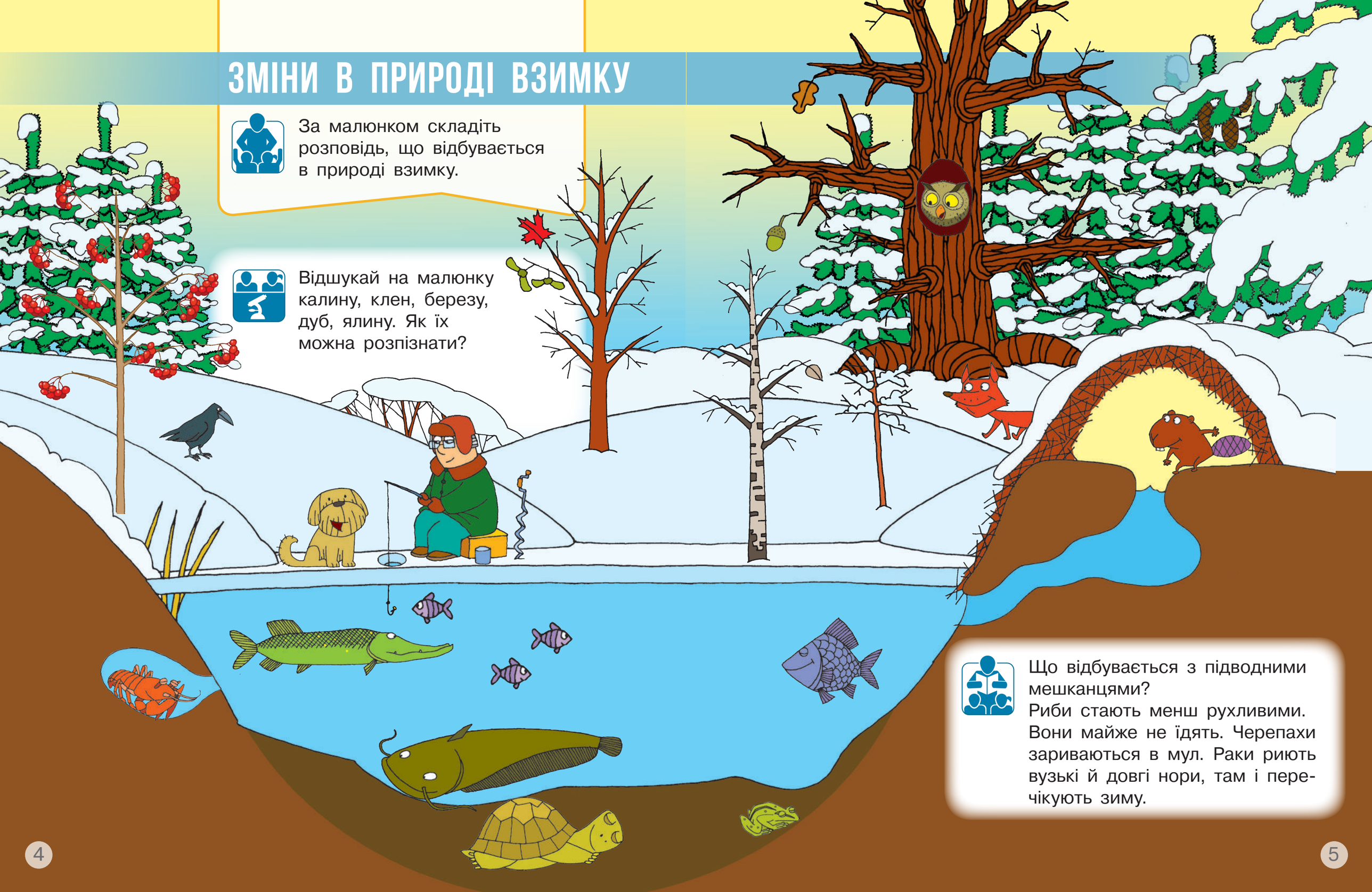

Що відбувається з підводними мешканцями?
Риби стають менш рухливими. Вони майже не їдять. Черепахи зариваються в мул. Раки риють вузькі й довгі нори, там і перечікують зиму.

СТОРІНКА ДОСЛІДНИКА

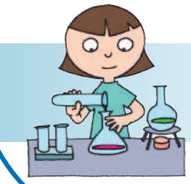

РОЗГЛЯДАЮ СНІЖИНКУ

Для цього візьми: аркуш паперу чорного кольору і лупу.

Лупа — це збільшуване скло. Воно допомагає краще розгледіти маленькі предмети.

Коли надворі сніг, спіймай сніжинку на папір. Під лупою роздивись, якої форми сніжинка, кольору. Чи всі сніжинки однакові?

На папері сніжинка не тане. А якщо ти спіймаєш її на долоньку, то вона розтане. Чому? Поясни.

Виготов свою сніжинку-витинанку.

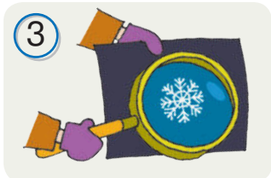

ЩО РОЗКАЖЕ ТОБІ ТЕРМОМЕТР?

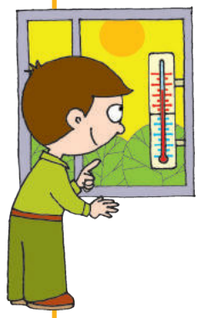

Температура вимірюється в градусах. Вище нуля — це градуси тепла, а нижче нуля — градуси холоду. Одна поділка на шкалі дорівнює одному градусу.

Термометр тобі підкаже, яка на вулиці погода, у що вдягнутись і взутись.

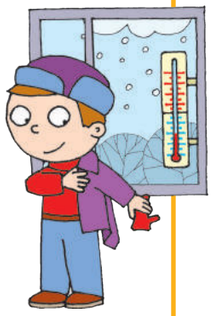

Градусна шкала скляну сорочку одягла.

Що таке лід? Коли він утворюється? Який на дотик? Чим пахне?

У яку пору року ми бачимо в природі лід? Де ми можемо його спостерігати? Де можна побачити лід не в природі?

Як ти думаєш, де лід розтане швидше — у теплій чи холодній воді? Для відповіді на це запитання проведи дослід та спостереження.

Припущення: лід швидше розтане в теплій воді, ніж у холодній.

Проведення досліду: кубики льоду кладуть одночасно в склянки з холодною і теплою водою.

Спостереження: у склянці з теплою водою лід тане і кількість води збільшується.

Висновок: лід швидше розтане в теплій воді.

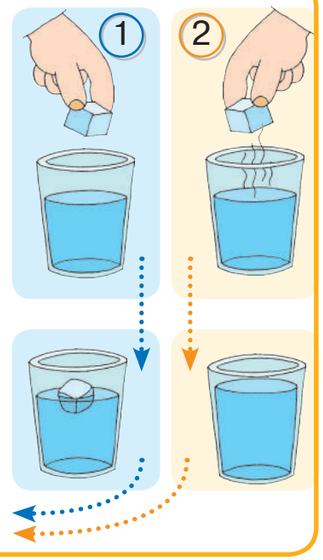

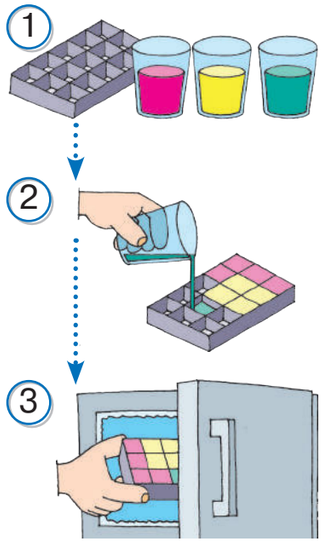

ЗРОБИ КОЛЬОРОВИЙ ЛІД

Для цього підготуй: форму для льоду з холодильника і будь-який сік (апельсиновий, буряковий, гранатовий тощо).

Як це зробити?

Налий у чисту форму сік і постав у морозильну камеру на 2–3 години.

Твій кольоровий лід готовий!

4

ПРАЦЯ ЛЮДЕЙ УЗИМКУ

За малюнком складіть розповідь, чим займаються люди взимку в місті і на селі.

Як узимку люди доглядають за свійськими тваринами? Чим відрізняється життя свійських тварин від життя диких?

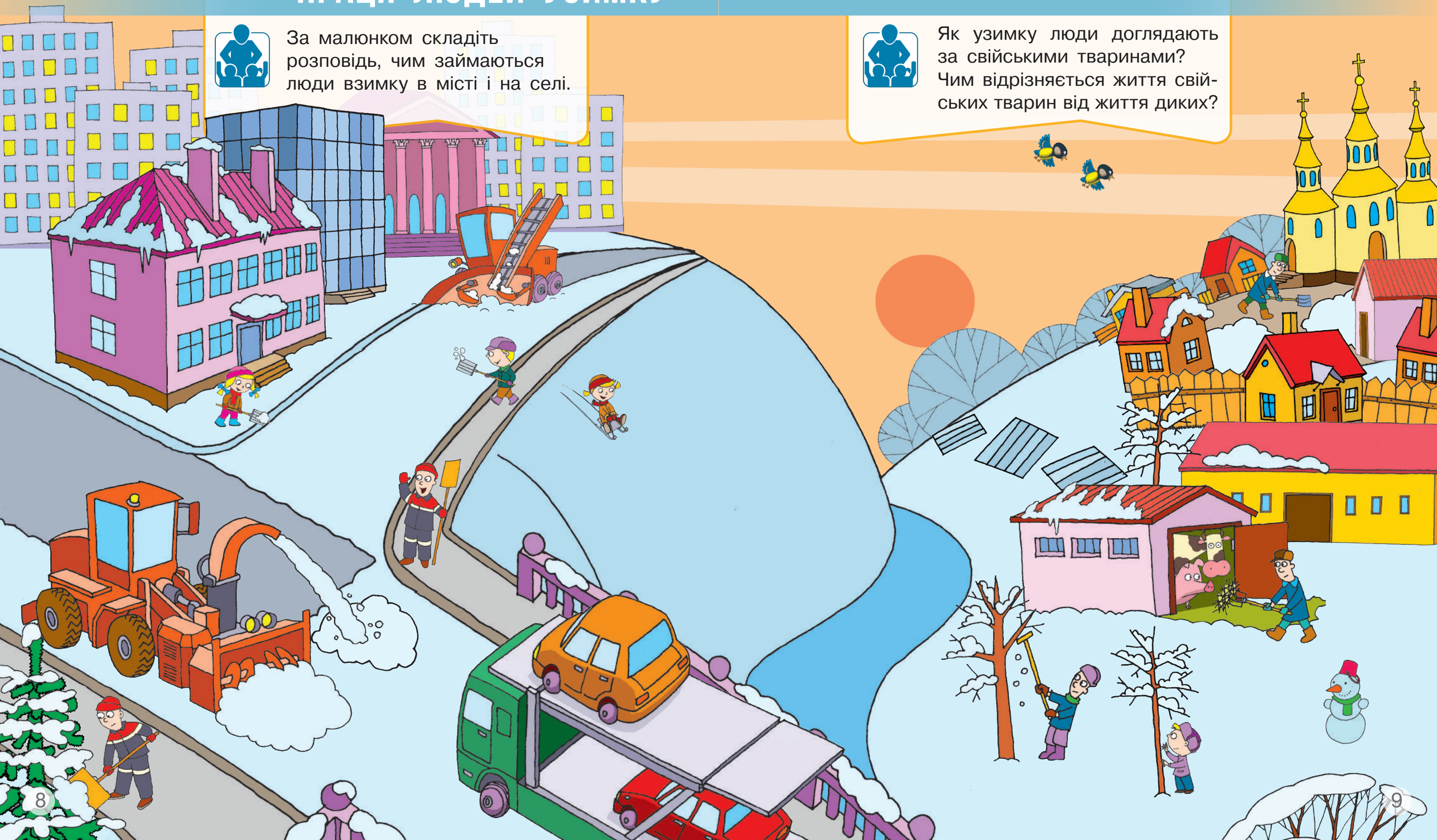

На Землі багато живих істот. Та серед них лише одну називають розумною. Тільки ця істота вміє читати, писати, говорити. Вона шиє одяг, пече хліб, придумала комп'ютер. Скажіть, хто це? — Правильно! Це ЛЮДИНА.

Розглянь малюнки. Що спільного між людиною і твариною? А що відмінного?

Людина, як і тварина, рухається, харчується, росте. У неї народжуються діти. І людина, і тварина не можуть жити без тепла, повітря, води, їжі.

Але між людиною і твариною багато відмінного. Людина вміє думати, розмовляти, працювати, досліджувати світ. Щоб навчитися цього, вона повинна жити серед людей, спілкуватися з ними.

Усі люди разом — це суспільство. Людина належить одночасно і до природи, і до суспільства. До природи — тому, що є живою істотою. До суспільства — тому, що живе серед людей.

Я ТА ІНШІ

ВІН	ВОНА	ВОНИ
ТИ	Я	ІНШІ
МИ	УСІ	РАЗОМ

Кожна людина ніби тоненькою ниточкою пов’язана з іншими людьми.

Найближчі для тебе — це твоя родина: тато, мама, бабусі і дідусі, брати і сестри. Є давнішні родичі — це батьки твоїх дідуся і бабусі.

Дізнайся, як звали твоїх прадідусів і прабабусь. Разом з батьками роздивися фотографії сім’ї. Розпитай у своїх дідуся і бабусі, що вони пам’ятають про дитинство, про своїх батьків.

Родовідне дерево показує, як ти поєднаний/поєднана зі своїми предками, тобто родичами, які народилися раніше за тебе.

Створи своє родовідне дерево.
Досліди, які імена повторюються у вашій родині.
Які є старовинні речі, що збереглися у вашій сім’ї?

ПОЧУТТЯ ЛЮДИНИ, ЕМОЦІЇ

Ти буваєш веселим або сумним, роздратованим або спокійним, тобі радісно або ти плачеш. Усе це — твої почуття. Їх ти виражаєш емоціями. Почуття завжди мають причину.

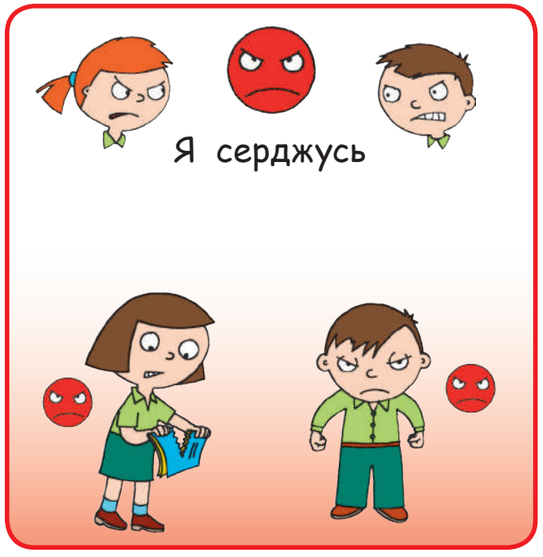

Що відчувають діти, зображені на малюнках? Чому?
Наведи приклади ситуацій, коли ти відчував/відчувала те ж саме.

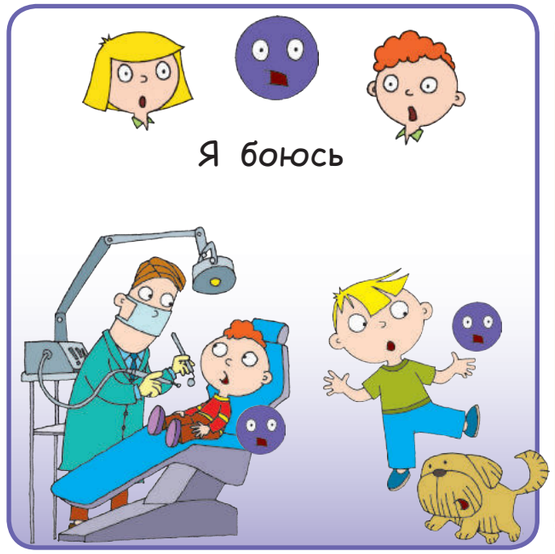

ЯКИЙ БУВАЄ В МЕНЕ ДЕНЬ

Розглянь малюнок. Упізнай емоцію кожного з дітей. Як ти думаєш, чому у всіх різні емоції?

А який/яка ти сьогодні? Розкажи. Відшукай свій смайлик.

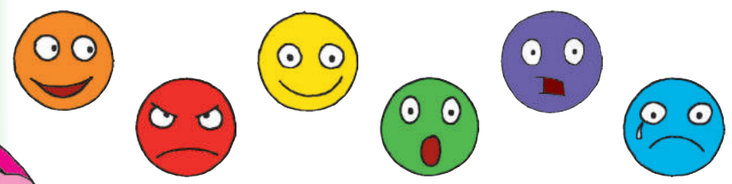

МОЄ УЛЮБЛЕНЕ ЗАНЯТТЯ

Усі люди різні. Відрізняються не тільки кольором очей, волоссям, одягом, але й тим, що вміють робити, чим полюбляють займатися. У кожного є своє захоплення.

Розкажи, чим займаються діти, зображені на малюнку.
А чим любиш займатися ти?
Принеси в школу свою улюблену іграшку. Покажи її всім, розкажи, з чого її зроблено і як нею гратися.

ВИНАХОДИ, ЯКІ ПРИДУМАЛИ ДІТИ

17 січня у всьому світі відзначається День дитячих винаходів. Цю дату обрали не випадково, а на честь дня народження відомого винахідника Бенджаміна Франкліна.

Свій перший винахід — ласти для плавання, які надягали на руки, — Бен створив у 12 років.

Іграшкову вантажівку з відкидним кузовом винайшов шестирічний Роберт. Хлопчик намалював машинку і показав батькові, щоб той зробив йому таку саму.

Фруктове морозиво на паличці — це також дитячий винахід. Його вперше виготовив 11-річний американець Френк.

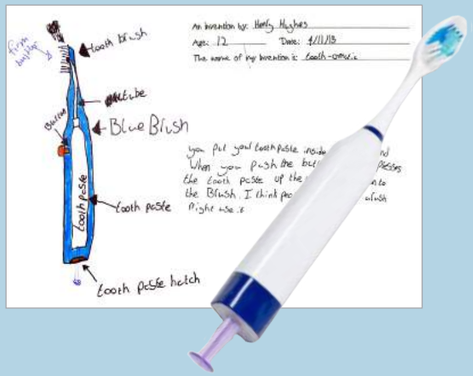

12-річному хлопчикові Генрі з Великобританії набридло кожного разу намазувати зубну пасту на зубну щітку. Він придумав зубну щітку, в якій вже є паста.

Шестирічній Амелії з Великобританії не вистачало виделки, яка б охолоджувала їжу. Так з'явилася виделка з вентилятором.

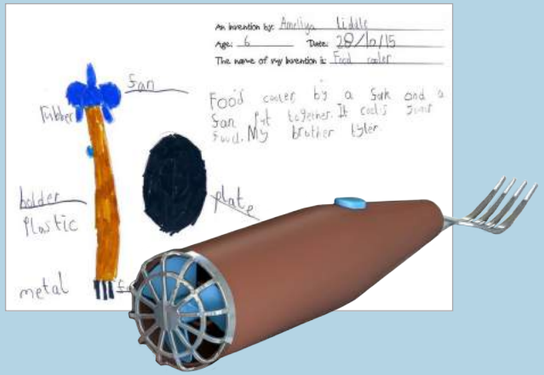

Шрифт, призначений для читання незрячими людьми, розробив французький підліток, син чоботаря Брайля.

Максим зі Львова у 12-річному віці створив робота, що виконує функції інженерів. Робот сканує приміщення, заміряє їх розміри і дані передає на комп'ютер.

Який винахід тебе найбільше вразив? Чому? Яким з цих винаходів ти користуєшся?

Опитай своїх рідних, який винахід вони вважають найпотрібнішим.

Я ТУТ ЖИВУ

Розкажи про свій будинок. Скільки в ньому квартир? кімнат? Що зроблено для зручності мешканців?

Хто твої сусіди? Розкажи про них. З ким ти дружиш?

Де живуть твої родичі? Коли ти їх провідуєш? Як дістаєшся до них? Яким транспортом?

Я ЖИВУ В МІСТІ

Розглянь малюнок.
Що є у великому місті?

Покажи на малюнку місця, які можна назвати громадськими. Поясни чому.

Громадські місця — це ті, якими користуються всі.

Обговоріть, як треба поводитись у громадських місцях.

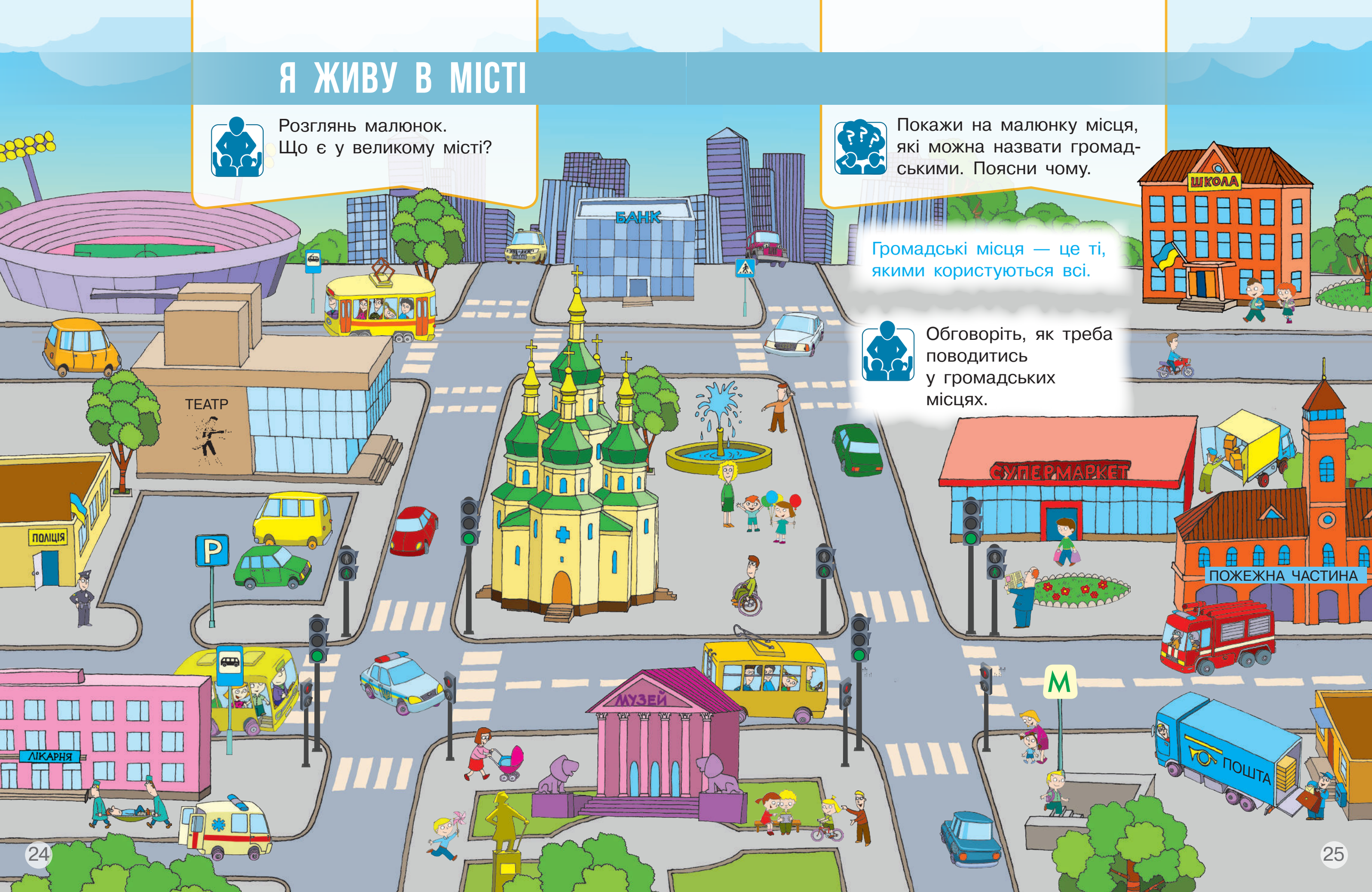

Я ЖИВУ В СЕЛІ

Розглянь малюнок. Які будівлі є в селі?
Покажи на малюнку громадські місця. Поясни, чому ти так вважаєш.

У яких громадських місцях слід додержуватися цих правил?

- Не розмовляти, мовчки слухати.
- Не вказувати пальцем на експонати.
- Аплодувати після виконання твору.
- Розмовляти пошепки.

Підказка: театр, храм, музей, бібліотека.

У МУЗЕЇ

Цікаво ходити в музеї. Тут влаштовують виставки картин, посуду, старовинних речей, машин тощо.

Розглянь малюнки.
Що на них зображено?

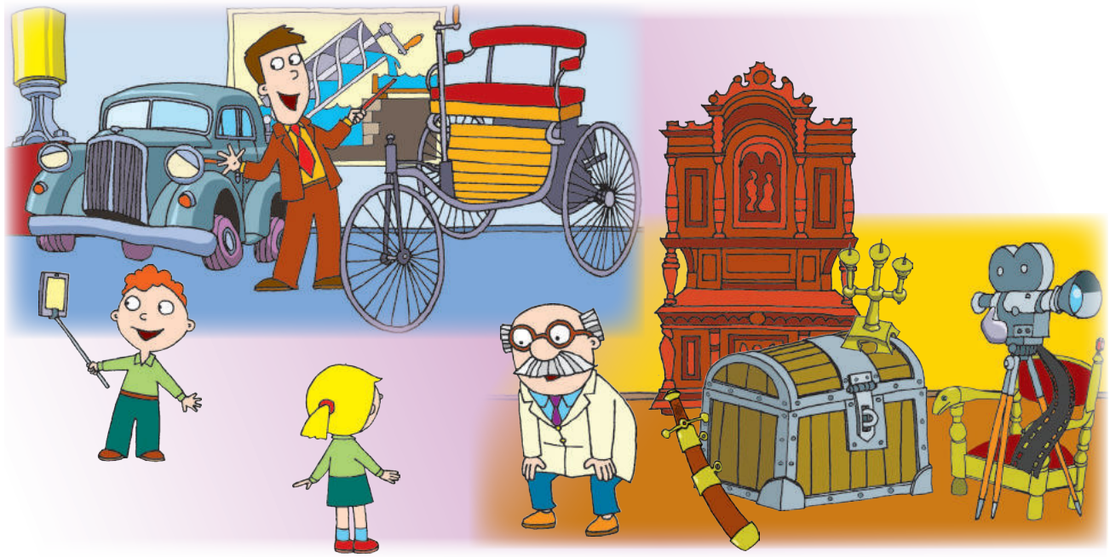

Розкажіть, у яких музеях ви побували. Що вам найбільше запам'яталося?

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В МУЗЕЇ

ЗАПРОШУЄМО ДО ТЕАТРУ

Театри є для дорослих і для дітей.
Театр ляльок, юного глядача, дитячий музичний театр — це дитячі театри.

Розкажіть, у які театри ви ходили. Які дивилися вистави? Про що вони? Які сподобалися?

Театральне дійство відбувається на сцені. Це місце, де виступають артисти: танцюють, співають, промовляють.
Спектаклі починаються в зазначений час, тому приходити треба вчасно і займати свої місця. Не заважай артистам розмовами, кашлем, шарудінням. Підтримуй артистів оплесками!

Розглянь малюнки. Хто з дітей дотримується правил поведінки в театрі, а хто — ні?

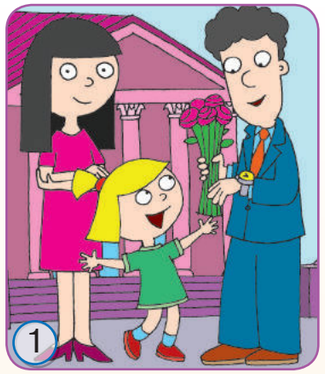

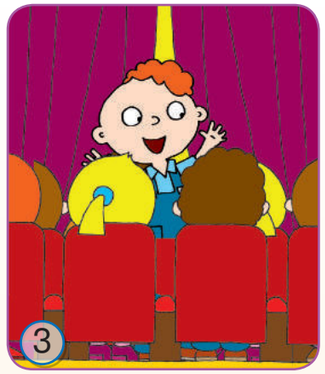

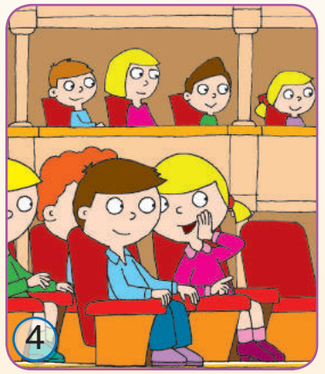

- Яких помилок припустилися діти?
- Що не можна робити під час спектаклю?

У СУПЕРМАРКЕТІ

Куди ми ходимо за покупками?
Хто працює в супермаркеті?
Які відділи є в ньому?
Як товари потрапляють
у супермаркет?

прибиральниця

касирка

продавець

покупець

вантажник

охоронець

Спільно виробіть правила поведінки в супермаркеті.

ОГЛЯДАЮ МОЄ ЖИТЛО

Вибери предмети, якими ти можеш користуватися:

— самостійно

— лише з дорослими

КОЛИ МИ САМІ ВДОМА

Кого з дітей ти підтримуєш? Чому? Кому ти відчиниш двері?

Запам'ятай номери телефонів, за якими можна викликати допомогу!

Пожежна	Поліція	Швидка допомога
101	102	103

Чому ці предмети зображені як небезпечні? Які ще предмети ти можеш сюди додати? Обміняйтеся думками.

КОЛИ ГАДЖЕТ ЗАВАЖАЄ

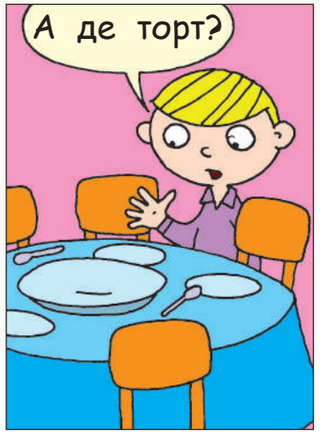

Що пропустив Артем?
Чому хлопчик розгубився?
Коли і для чого потрібний телефон? комп'ютер?
А коли вони зайві? Чому?

Чи можуть замінити гаджети гру з друзями, прогулянку, спілкування з родиною?

Обговоріть поведінку дітей, зображених на малюнках. Яких помилок припустилися діти? Як треба було поводитись?

ЩО Я ВМІЮ

Таня-помічниця

Вранці мама борщ зварила,
Таня моркву принесла.
Мама вдень спідничку шила,
Таня хату замела.
Мама в кухні посуд мила,
Таня витерла стола.
Швидко мама все зробила,
Бо їй Таня помогла.

Г. Биченюк

Як Таня допомагала своїй мамі? Що ти вмієш робити? Як ти допомагаєш батькам?

Обговори з батьками правила: розкидав — склади; насмітив — підмети; розлив — витри; де взяв річ — туди її поклади.

ДБАЙ ПРО СВОЮ БЕЗПЕКУ

Проведи Червоного Капелюшка безпечною дорогою.

Жила колись в одному селі маленька дівчинка.

Добра бабуся зшила для онуки червоний капелюшок, який їй так личив, що дівчинку всі почали звати Червоний Капелюшок.

Одного разу мати напекла пиріжків і каже:
— Провідай бабусю, віднеси їй пиріжки і горщик масла.

Червоний Капелюшок хутко зібралась та пішла до своєї бабусі.

Йде дівчинка лісовою стежкою, коли раптом... зустрічає мисливця.

Придумай розмову між Червоним Капелюшком та мисливцем.
Як ти думаєш, чи наважиться Вовк підійти до Червоного Капелюшка? Чи побіжить Вовк до бабусі? Чому? Поясни.

ПАЛЬЧИКОВИЙ ТЕАТР

Придумайте кінцівку казки і розіграйте її в парах.

ТВОЄ ЗДОРОВ'Я

Здоров'я людини залежить від того, як правильно вона харчується, як дбає про чистоту, відпочиває, загартовується.
Такі продукти, як йогурт, каші, м'ясо, свіжі овочі та фрукти, сир, молоко, риба, корисні для тебе.
Чипси, сухарики, солодкі газовані напої, фастфуд, кетчуп і майонез, торти можуть тобі зашкодити.

Продукти корисні для здоров'я

Продукти шкідливі при частому вживанні

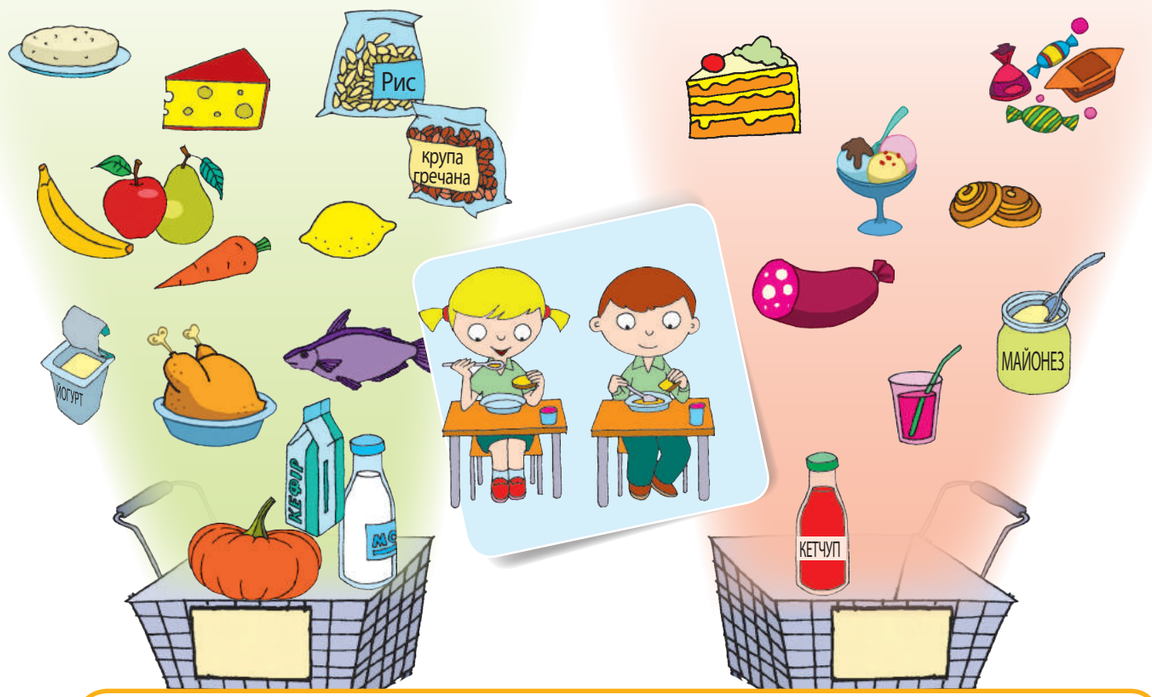

Які із зображених на малюнку продуктів ви миєте перед вживанням? Чому?
Як ти думаєш, від яких продуктів набирають вагу? Чому?
Що не можна вживати сирим у їжу?

Що допомагає дбати тобі про чистоту?

Як купатися ідеш
І мене також береш.
Я гладеньке й запашне,
Ти намилюєш мене.
Всі мікроби змило
Я — корисне...

Коли миюсь чи вмиваюсь,
Потім ним я витираюсь.
Витирати сухо звик
Мій м'якесенький...

Не хижак, а зуби має.
Не гризе і не кусає,
А розчеше кіски Олі,
Чубчик Петрикові й Толі.

Ручку і щетинки має,
Наші зубки доглядає.
З пастою вона сусідка.
Вичищає зубки...

Як ви дбаєте про чистоту повітря в класі?
Що з розпорядку дня вам найважче виконувати?
Пригадайте, як стояти, сидіти, ходити, носити правильно.

ЯКІ ВИ ВДОМА

Що роблять діти, зображені на малюнках?
А як поводишся вдома ти?

Розглянь малюнки. Знайди відмінності. Розкажи, як ти прибираєш у своїй кімнаті.

Лесик, Толя й два Володі
Сумували на колоді.

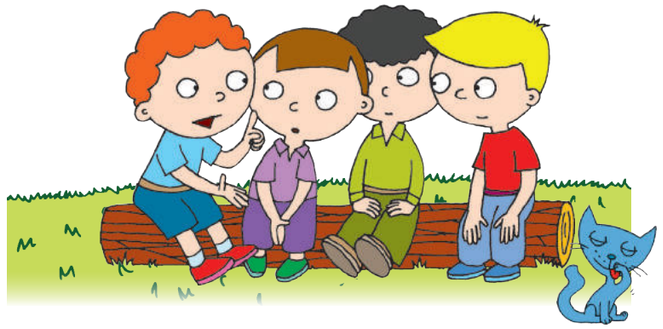

Лесик скаржився: «Хлоп'ята,
Страх як тяжко жить мені —
Слухай маму, слухай тата,
Умивайся день при дні.
Ох і тяжко жить мені!»

Толя теж сидить бідує,
Вилива жалі свої:
«Дуже Тоня вередує,
Розважай весь час її...»

А Володя скиглить: «Тато
Змусив квіти поливати...»
І зітхає вся четвірка:
«Як нам тяжко!
Як нам гірко!»

В. Симоненко

На що скаржився Лесик? Толя? Володя? Кого з хлопчаків ти підтримуєш? Що можеш порадити кожному з них? Що вдома ти виконуєш із задоволенням?

ЯК ДІЗНАТИСЯ, ЩО ВЖЕ ВЕСНА?

Намалюй перші весняні квіти, птахів, які повернулися з теплих країв; розмісти зображення перших листочків, бруньок, що з'явилися на деревах; сфотографуй, як працюють дорослі в саду, на городі.

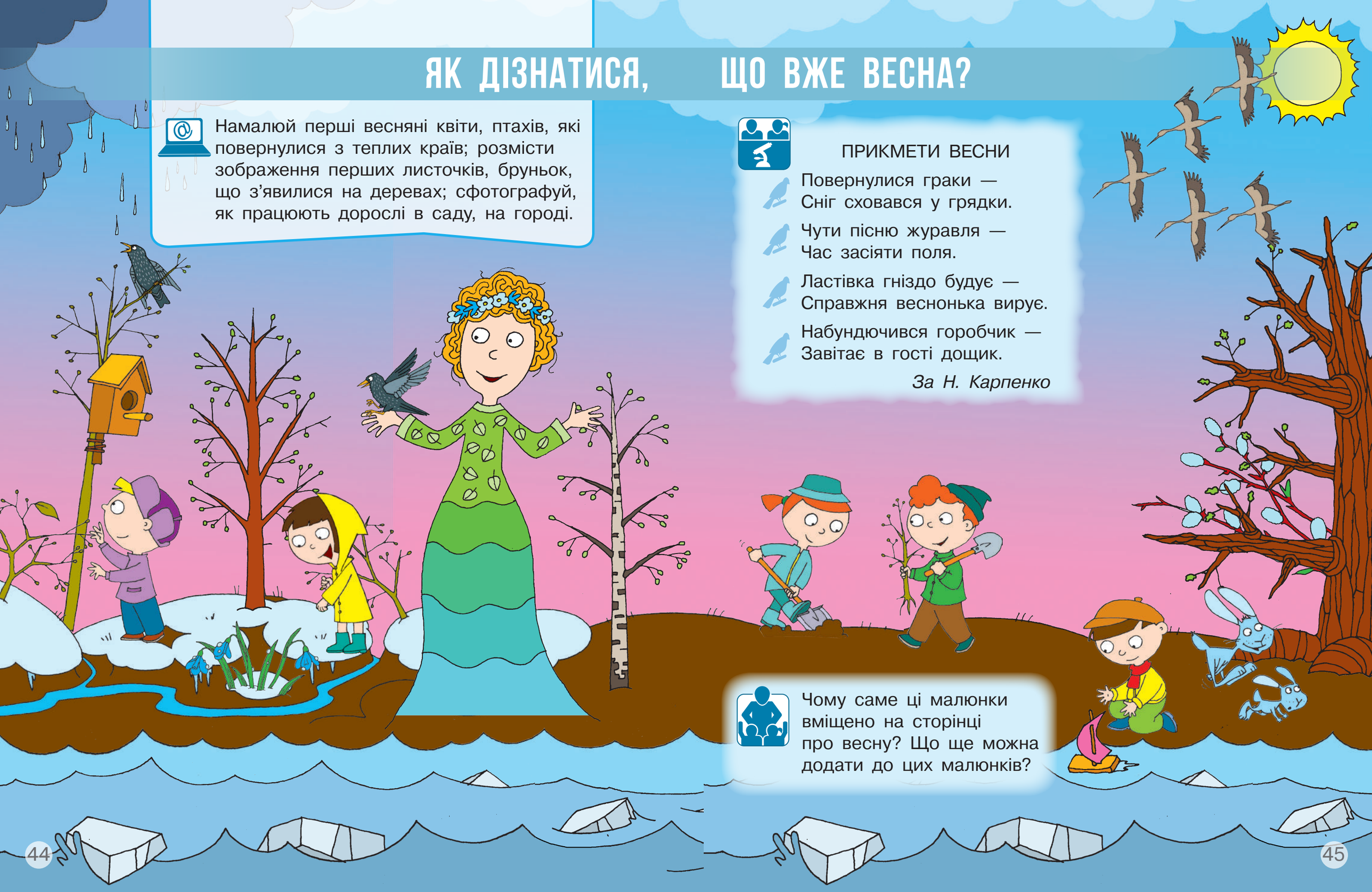

ПРИКМЕТИ ВЕСНИ

Повернулися граки —
Сніг сховався у грядки.

Чути пісню журавля —
Час засіяти поля.

Ластівка гніздо будує —
Справжня веснонька вирує.

Набундючився горобчик —
Завітає в гості дощик.

За Н. Карпенко

Чому саме ці малюнки вміщено на сторінці про весну? Що ще можна додати до цих малюнків?

ТУРБОТИ ТВАРИН НАВЕСНІ

З появою рослин і комах у сади і ліси переселяються зимуючі птахи. З теплих країв повертаються перелітні птахи — шпаки, зозулі, жайворонки. Вони будують гнізда, відкладають у них яйця і виводять пташенят.

Пробуджуються ведмеді, борсуки, їжаки, ящірки, змії, черепахи, жаби. Наприкінці зими й на початку весни у звірів народжуються малята. Дорослі звірі оберігають їх, вчать добувати їжу.

За малюнком складіть розповідь про турботи тварин навесні.

СТОРІНКА ДОСЛІДНИКА

Навесні на деревах з'являються бруньки. Як ти думаєш, де бруньки розпустяться раніше — на гілочці, яка стоїть у посудині з водою в кімнаті, чи в природі?

Припущення: бруньки на гілочці, яка стоїть у посудині з водою в кімнаті, розпустяться раніше, ніж у природі.

Проведення досліду та спостереження: візьми гілочку верби і постав на підвіконні в посудину з водою. Спостерігай. Уже через кілька днів бруньки на гілочці почнуть розпускатися. У природі це триває довше.

Висновок: бруньки на гілочці, яка стоїть у посудині з водою в кімнаті, розпустяться раніше, ніж у природі. У природі це триває довше, тому що ще холодно.

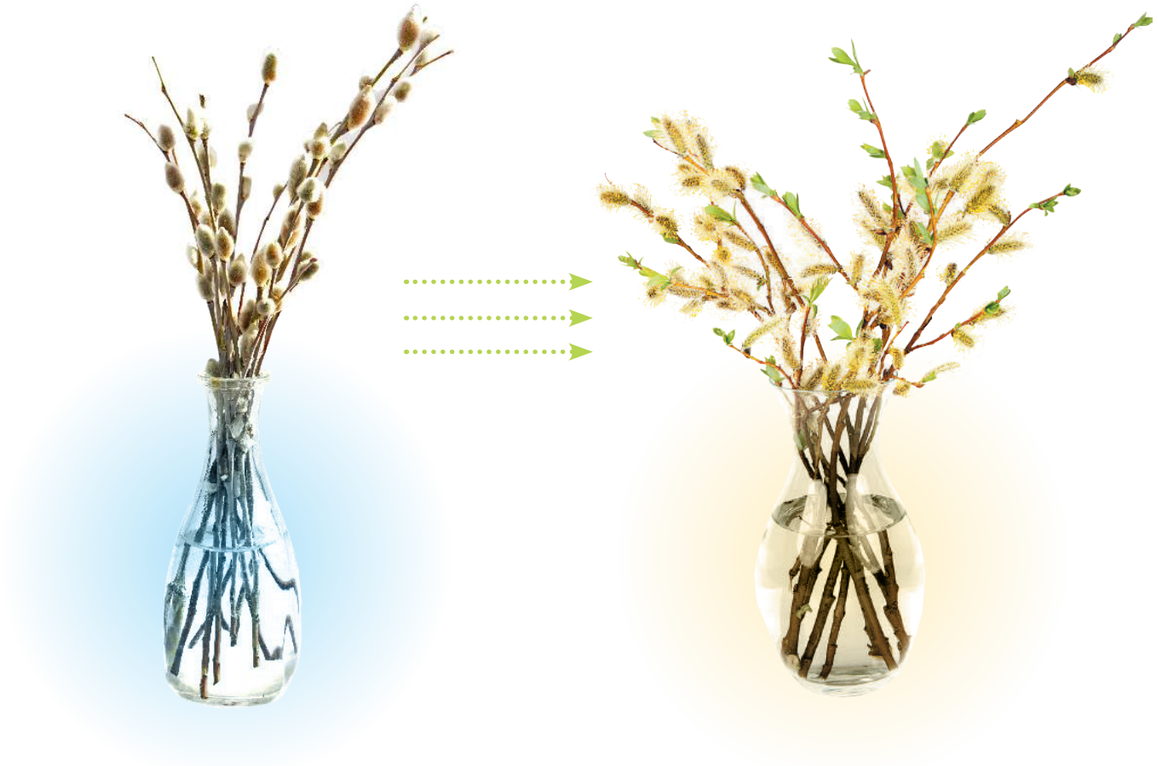

ТВІЙ ГОРОД НА ВІКНІ

Насип на дно тарілочки трохи дрібних камінчиків. З допомогою дорослих відріж верхню частину моркви і помісти в тарілочку зрізом вниз на камінці.

Налий туди воду, щоб вона закривала тільки зріз.

Постав на вікно в тінь.

Через кілька днів з'являться зелені паростки, які дуже швидко будуть рости.

Те ж саме відбувається навесні з овочами, посадженими на городі.

Цікаво спостерігати, як із маленької насінини може вирости кабачок, огірок, помідор. Як це можна зробити?

Виклади насіння у вологу ганчірку, щоб на насінні швидше з'явилися паростки.

Проросле насіння по 1–2 штуки помісти в пластикові стаканчики, заповнені наполовину ґрунтом.

Вистав їх на підвіконня і поливай водою. Коли з насіння підростуть кущики, їх можна посадити на городі.

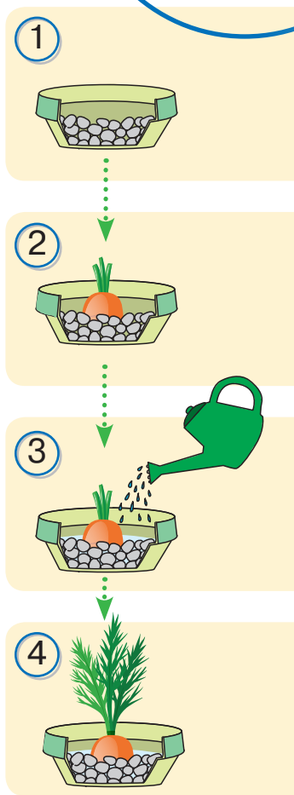

ВЕСНЯНІ РОБОТИ В МІСТІ ТА НА СЕЛІ

Які роботи виконують дорослі та діти, зображені на малюнку?

Під віконцями
на сонці
у весняному саду
у земельку,
як в постельку,
я насіннячко кладу.
Сонце, смійся!
Дощик, лийся!
Линьте, краплі, до землі,
щоб на грядах
у зернятах
кріпли паростки малі.
Прийде літо,
будуть квіти
будуть в мене восени
у віночку на голівці
чорнобривці
запашні.

Н. Забіла

Що би ти хотів/хотіла робити на городі, у саду або парку?

СВЯТКОВИЙ КАЛЕНДАР ВЕСНИ

ВЕЛИКДЕНЬ

Ми сьогодні рано встали,
Різні фарби готували:
Із цибулі, із кори,
З ягід, квітів і трави.

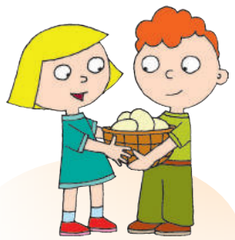

У курей рябеньких
Яєчка біленькі
Обережно збирали,
Повні кошики набрали.

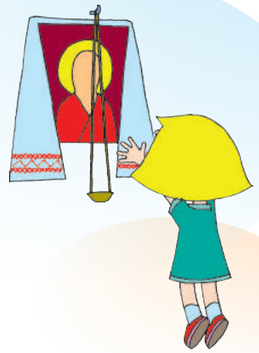

Чисто в хаті прибирали,
Рушниками прикрашали,
Умивалися на ґанку,
Одягали вишиванку.

Що це, що за метушня?
Вся зібралася рідня:
Дід, бабуся, мама, тато —
Писаночки малювати.
Всі беремося до діла:
Ось червона, щоб раділи,
Щоб росли як із води —
Синю фарбу набери.
Жовта фарба на врожай,
А зелена — то життя...

За Я. Яковенко

Обговоріть, які кольори можна отримати з різних рослин. Розпитайте у старших, чим вони фарбували крашанки. Яких великодніх традицій дотримується твоя сім'я?

МАМИНЕ СВЯТО

Перше слово, яке діти вимовляють в усіх країнах світу, — це слово «МАМА». І не даремно, бо першою людиною, яка схиляється над їхньою колискою, є мама.

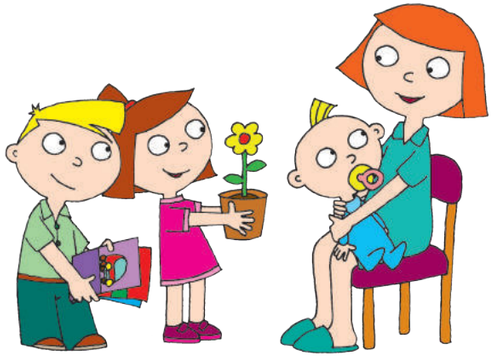

Ще в колисці немовля
Слово «мама» вимовля.
Найдорожче в світі слово
Так звучить у рідній мові:
Мати, Матінка, Матуся,
Мама, Мамонька, Мамуся!
Називаю тебе я,
Рідна ненечко моя!

В. Гринько

У багатьох мовах світу слово «мама» починається літерою «М»:
мама — українською,
румунською, білоруською;
майка — болгарською;
матка — польською;
муттер — німецькою;
мазе — англійською.

Бережіть своїх мам. Не ображайте їх, допомагайте. Адже в житті мама — найдорожча і найближча людина.

У травні ми відзначаємо свято Матері.
Ти можеш приготувати для мами подарунок:

- виконати малюнок;
- зробити аплікацію, вітальну листівку.

ЯК СТАВИТИСЯ ДО ІНШИХ. НЕ БУДЬ ЖАДІБНИМ!

У тебе є твої власні речі, твої іграшки. І ти не завжди хочеш ними ділитися або віддавати. Ти сердишся, коли беруть твої речі без дозволу. Але ти не хочеш виглядати жадібним.

МОЄ І НАШЕ

Грають діти у м’яча,
Та немає Гриця.
Віддалік стоїть хлопча,
Друзів сторониться.
Свій новенький м’яч трима,
У тендітних ручках...
Мабуть, діти недарма
Звуть його жаднючка.
«МІЙ ведмедик! МІЙ совок!»
Навіть біля річки
Він горлає: «МІЙ пісок
І МОЯ криничка!»

Грицю сповнилося п’ять.
Вже почався шостий.
З подарунками спішать
Всі до нього в гості.
І приніс хтось новину
В подарунок Грицю —
Іграшкову, заводну,
Гарну залізницю.

От і гості за столом,—
Їх частує мама,
Пригощає кавуном,
Медом, пирогами.
По обіді всі тоді
Оточили Гриця:
— Залізницю заведи!
— Дай хоч подивиться!

— Не чіпай, дарунок МІЙ!
Сам не гравсь нітрішки! —
Залізницю він мерщій
Заховав під ліжко.
Ну й жаднюга! Просто жах!
Не люблю такого!..

За Г. Бойком

Вибери кульки з порадами для тих, хто не хоче бути жадібним.

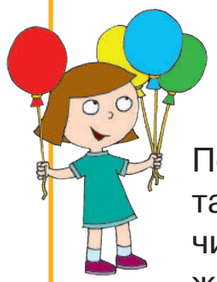

Подумай над таким запитанням: чи не буваю я жадібним/жадібною?

УМІЙ ДРУЖИТИ!

Ти хочеш, щоб до тебе добре ставилися, не ображали, гралися з тобою, ділилися іграшками? Тоді будь добрим, щедрим, привітним. Клич друзів до спільної гри.

гратися разом

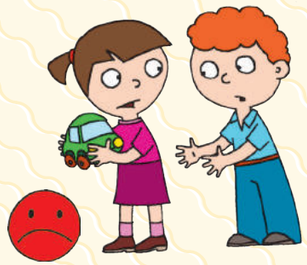

не брати чуже без дозволу

не битися

радіти успіхам іншого

Що таке ДРУЖИТИ

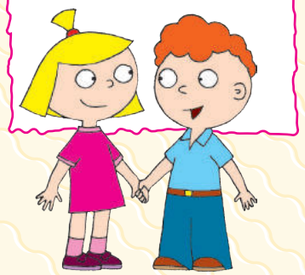

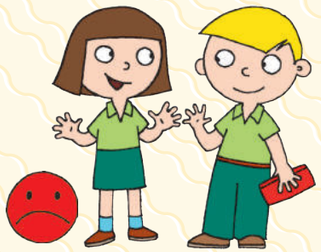

не обманювати

вміти миритися

ділитися своїм

Кіт з Рябком були друзяки.
Котик нишком у собаки
Брав щоразу м'ясо, сало,
Бо котові завжди мало.
А Рябко зітхав у тузі:
«Хай бере, на те ми друзі».
Діти, ви скажіть мені:
Кіт був друг Рябкові? (Ні!)

П. Воронько

Чи є в тебе друг або подруга?
Розкажи, як ти поводишся з друзями.

Зробіть у класі «Куточок друзів». Тут ви зможете залишити вітальну листівку, наліпку, привітання до дня народження для свого друга або своєї подруги; побажати їм успіху на змаганнях, одужання, подякувати або вибачитися.

ЧЕМНИМ ТРЕБА БУТИ СКРІЗЬ

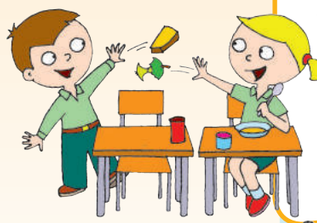

Обговоріть поведінку дітей, зображених на малюнках. Яких помилок припустилися діти? Як треба було поводитись?

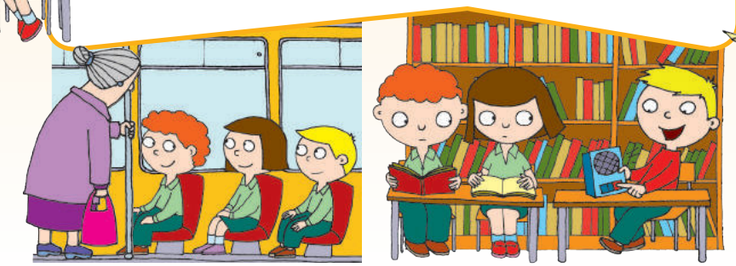

З ліжка Ясочка зіскакує,
До батьків гукає: — Дякую!
Потім, з'ївши свій сніданок,
Проказала: — Добрий ранок!

І. Січовик

Які слова ввічливості переплутала дівчинка?

Спасибі
Добрий день!
Пробачте
До побачення!
Доброго здоров'я!
Будь ласка
Дуже прошу!
Дякую
На добраніч!

Спільно складіть словничок ввічливих слів.

Розіграйте в парах:

- як звернутися, щоб запитати, котра година;
- як звернутися до однокласника або однокласниці, щоб підказали, який наступний урок;
- як звернутися до вчителя або вчительки, коли тобі треба вийти під час уроку.

Як ти будеш вітатися?

Доброго ранку!

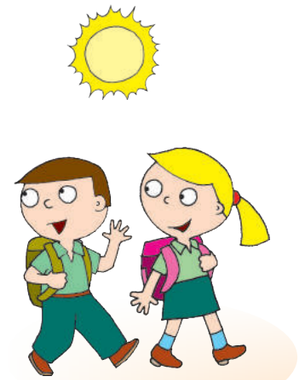

Доброго дня!

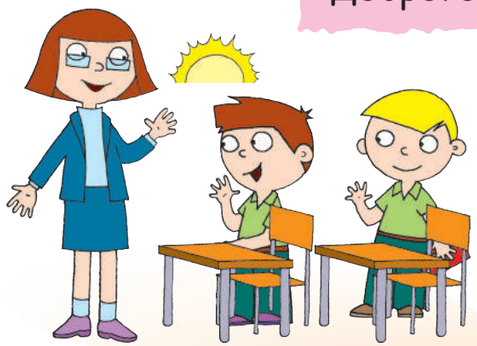

Доброго вечора!

На добраніч!

Привіт!

Вітаю!

Бувай!

До зустрічі!

ЯК ПОВОДИТИСЯ ЗА СТОЛОМ

Уранці, в обід і ввечері тебе кличуть до столу. На тебе чекає сніданок, обід, полудень або вечеря.

Спільно виробіть правила поведінки за столом. Ці малюнки допоможуть вам.

Не бавтеся їжею

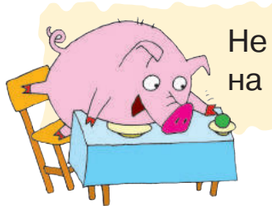

Не кладіть лікті на стіл

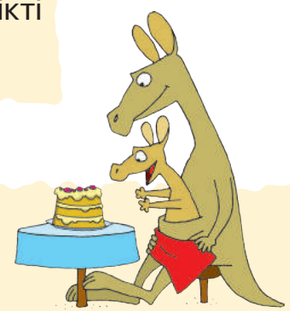

Покладіть серветку на коліно

Жуйте із закритим ротом

Не забудьте помити руки

Знімайте головні убори

Не тягніться через весь стіл за їжею

Сидіть прямо

Правильно тримайте столові прибори

Не забудьте подякувати

Потренуйся сервірувати стіл разом з батьками. Обговоріть, що для цього треба.

Запам'ятай!

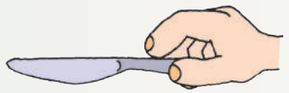

Так тримають ніж

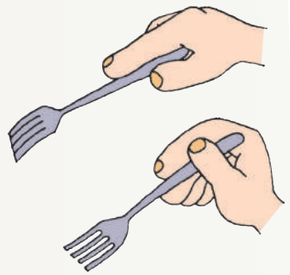

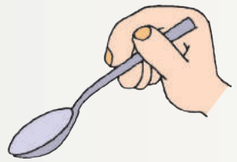

Так тримають ложку

Так тримають виделку

Коли сервіруєш стіл, обов'язково поклади для спільної страви окрему ложку або виделку.

За допомогою звичайної паперової серветки ти можеш прикрасити стіл.

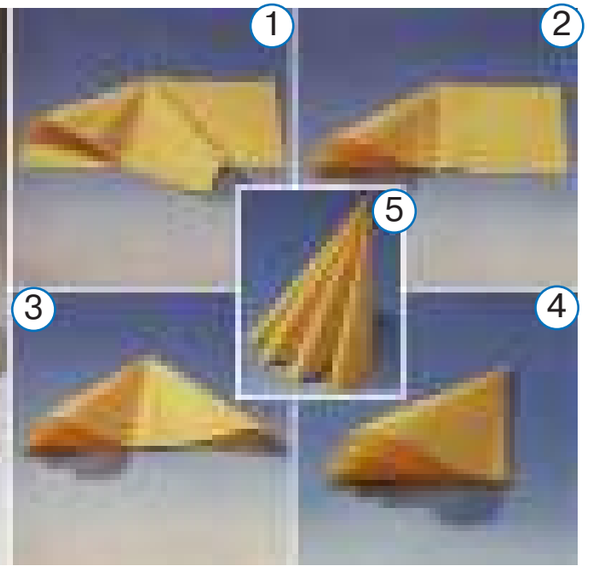

ДИВОВИЖНІ ІМЕНА

Якось сидів я в парку на лаві. Поряд зі мною читав газету старенький дідусь у солом'яному брилі й барвистій вишиванці. А неподалік грався м'ячиком маленький хлопчик.

Підкинув хлопчик м'ячика. Ударився той об стовбур дерева й відкотився прямцем дідусеві до ніг. Підняв дідусь м'ячика й чекає, що далі буде.

Підійшов хлопчик до нашої лави, став за два кроки й теж чекає, щоб йому м'ячика віддали.

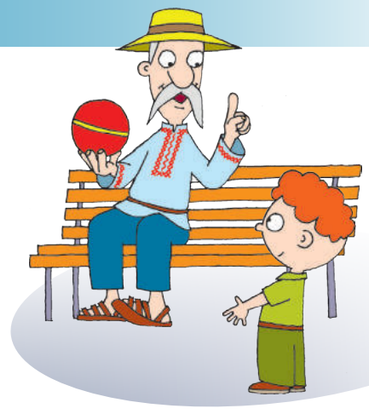

— Ти хто? — запитав дідусь.
— Петрик, — баском відказав хлопчик.
— І прізвище своє знаєш?
— Знаю, — Козаченко.
— А ще ти хто?
Хлопчик мовчав.
— У якому місті ти мешкаєш?
— У Києві.

— Значить, ти не тільки Петрик Козаченко, — усміхнувся дідусь, — а й киянин. Крім того, ти — українець, бо народився в Україні й належиш до українського роду. А ще ти — європеєць. Адже наша країна розташована не в Африці, не в Америці, не в Австралії, а в Європі. І, нарешті, ти землянин, бо живеш на планеті Земля. Он хто ти, Петрику Козаченку!

Дідусь простяг хлопчикові м'ячика. Той ухопив його обіруч і вистрибцем побіг розказувати мамі, що сиділа на сусідній лаві, скільки, виявляється, в нього цікавих, просто дивовижних імен.

А. Григорук

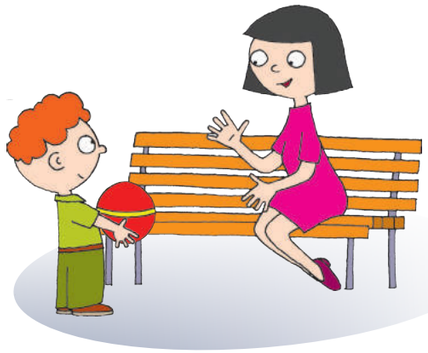

Запам'ятай!
Ти одночасно член громади свого міста або села, громадянин України, європеєць і житель планети Земля!

Розподіліть ролі. Розкажіть про себе так, як Петрик своїй мамі.

СИМВОЛИ ДЕРЖАВИ — ПРАПОР, ГЕРБ , ГІМН

ПРАПОР НАШОЇ КРАЇНИ

Прапор України — синьо-жовтий. Жовтий — це колір жита, а синій — неба.

Упізнай Прапор України.

Підказка: Швеція, Казахстан, Україна.

Де можна побачити прапор?

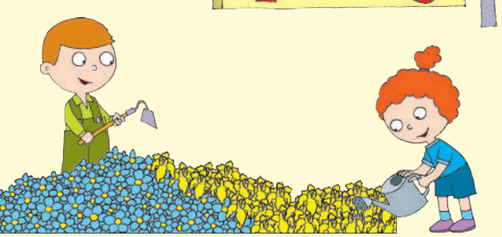

НАШ ГЕРБ І ГІМН

У кожної країни є свій герб. В України —

Ти можеш побачити герб на документах, грошових знаках, печатках.

Гімн України — урочиста пісня, яка прославляє Україну. Коли звучить гімн, треба вставати.

Де можна почути гімн?

Я МАЮ ПРАВО НА ПРАВА

Один учень про свої права написав так:
«Я хочу жити, я маю право на права. Я маю право на журнал, газету, комікс і книжки. Я — дитина. Я маю право бути здоровою. Я маю право на житло, батьків, освіту і на друзів».

Усі діти мають право на повноцінне харчування.

Усі діти мають право на освіту.

Запам'ятай!
Використовуючи своє право, не зашкодь іншим людям.

Особлива турбота дітям з інвалідністю.

Усі діти мають право на відпочинок і дозвілля.

Усі діти мають право на любов і піклування.

Жодна дитина не повинна бути жертвою насильства або війни.

Усі діти мають право на медичну допомогу.

Жодна дитина не повинна бути скривджена і зневажена.

ПРО ПРАВА ДИТИНИ

Івасика-Телесика
Украла люта відьма.
Як гірко, як невесело
Його батькам самітнім.
Як боязко хлопчині
Без мами і без тата.

Сидить він на калині
І просить гусеняток:
«Гуси-гуси-гусенята,
Візьміть мене на крилята,
Понесіть до мами й тата...»

Гуси-гуси-гусенята
Взяли його на крилята
Та й віднесли у село.
Ох і радощів було!
То у казці. Але нас
Хай та відьма не лякає.
Є закон, який не дасть
Розлучить дитя з батьками.
Покарають грізні судді того,
Хто дитину вкрав.
Всі права — хорошим людям.
А у злих ніяких прав.

І. Жиленко

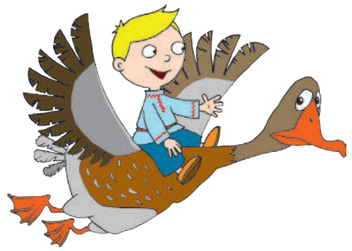

Пригадайте, чому треба бути обережними з незнайомцями. Кому можна відчиняти двері? До кого звертатись у разі небезпеки?

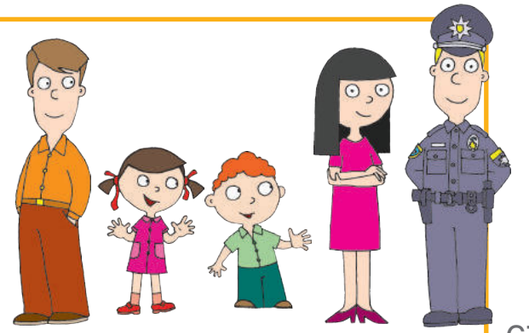

ХТО ЩО РОБИТЬ

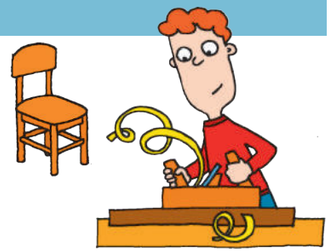

Чи знаєш ти, мій юний друже,
Як зветься той, хто дошки струже,
Щоб збити з них стола чи лаву?
То робить СТОЛЯР свою справу...

КОВАЛЬ кує залізо вміло
І робить з нього плуг чи вила...

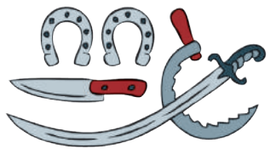

А МЕЛЬНИК — той, хто цілі дні
Невтомно трудиться в млині.
Він меле жито і пшеницю
На борошно, на паляниці.

ГОНЧАР — завзятий теж трудар.
Потрібен, мабуть, Божий дар
Творити з глини гарні речі —
Макітру, горщик або глечик.

КРАВЕЦЬ шанований в народі
За те, що вміє шити одяг,
А ШВЕЦЬ взуття пошиє модне
На теплу пору і холодну.
Сучасне й давнє ремесло
Шанує місто і село.

В. Гей

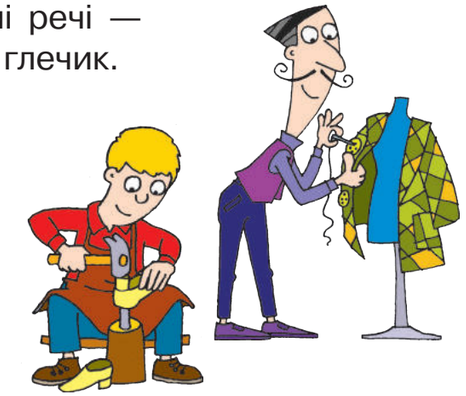

Які професії є у твоїй родині? Розпитай у дорослих, чи були серед них майстри, про яких говориться у вірші.

ЩО З ЧОГО

З чого одяг у людини?
Ну, звичайно ж, із... (тканини)
З чого робляться тканини?
Із травинок? Павутини?
І на вас, і на мені
З павутини одяг?.. Ні!
— А із чого ж утворити
нам тканини всі?..
— Із ниток!

За В. Тименко

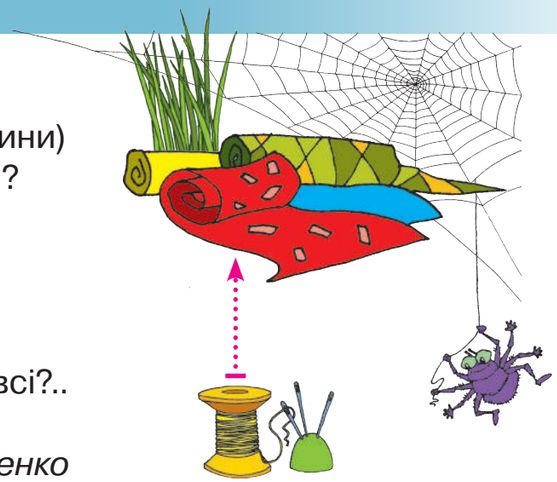

Навколо нас безліч предметів, зроблених руками людини. Для їх виготовлення потрібні різні матеріали: дерево, глина, каміння, залізо, нитки. Для того щоб виготовити якусь річ, потрібні знання і праця людей. Тому до речей треба ставитися бережливо.

Що виготовлено з тканини? з дерева? з металу?
Які з цих предметів виготовляють там, де ти живеш?

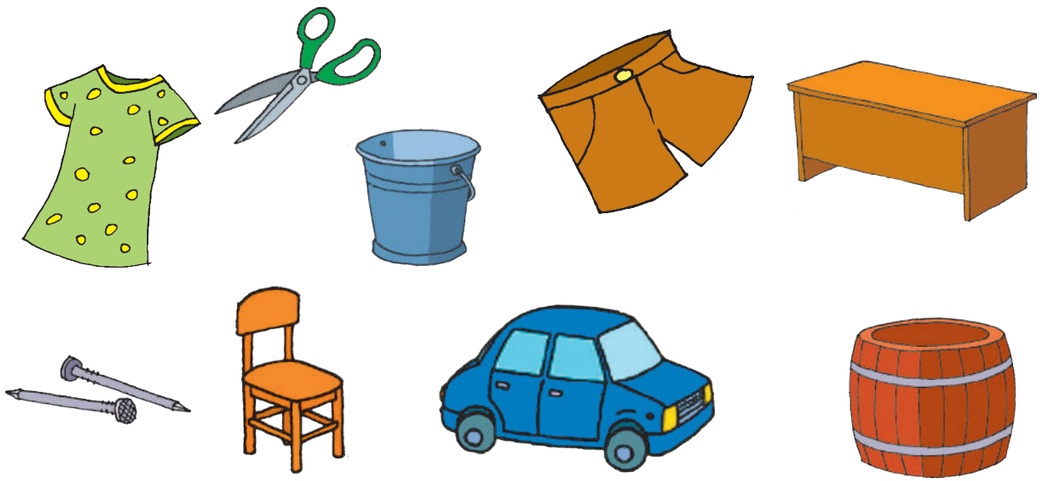

МИ ВСІ РІЗНІ, А СВІТ У НАС — ОДИН НА ВСІХ

У всіх нас чимало спільного. Але й відрізняємося ми одне від одного багато чим: мовою, зростом, кольором шкіри, формою голови та обличчя, одягом, звичаями.
Усі ми — люди, усі ми подібні між собою.
Усі ми різні. І цим одне одному дуже цікаві.

Що спільного між усіма людьми на Землі і чим вони відрізняються?

МІЖНАРОДНИЙ ПОЇЗД

Сядьмо тепер в міжнародний вагон
І через гори — гайда за кордон.
Там, за кордоном, на першій же станції
Зразу відчуєм, що ми вже у Франції.
Там по-французьки говорять усі,
Замість «спасибі» кажуть «мерсі».
Потім поїдем у інші країни,
Різних хлоп'ят і дівчат там зустрінем,
Що розмовляють по-шведськи, по-грецьки,
І по-німецьки, і по-турецьки...
Мені скажуть «здрастуй», а я — «до побачення»,
Але це не має великого значення, —
Із іноземними тими дітьми
Вірними друзями станемо ми.

Джанні Родарі
Переклад М. Лукаша

Ми всі пов'язані одне з одним.
Ми всі прагнемо миру,
добра, дружби.

ЗУСТРІЧАЄМО ЛІТО!

Сонце в полудень стоїть високо. Його ласкаве, тепле проміння проникає всюди. Літній день довгий, сонячний, гарячий. Ніч коротка.

Дозріли суниці, ягоди горобини.
Улітку загартовуйся, бери участь в іграх на повітрі.
Будь обережним на воді.
Не їж немитих овочів і фруктів.

СТВОРЮЄМО «КНИЖКУ ЛІТА»
Намалюй ягоди, якими ти ласуєш; квіти, які розквітли біля твоєї школи або дому; помісти фото літніх розваг дітей.

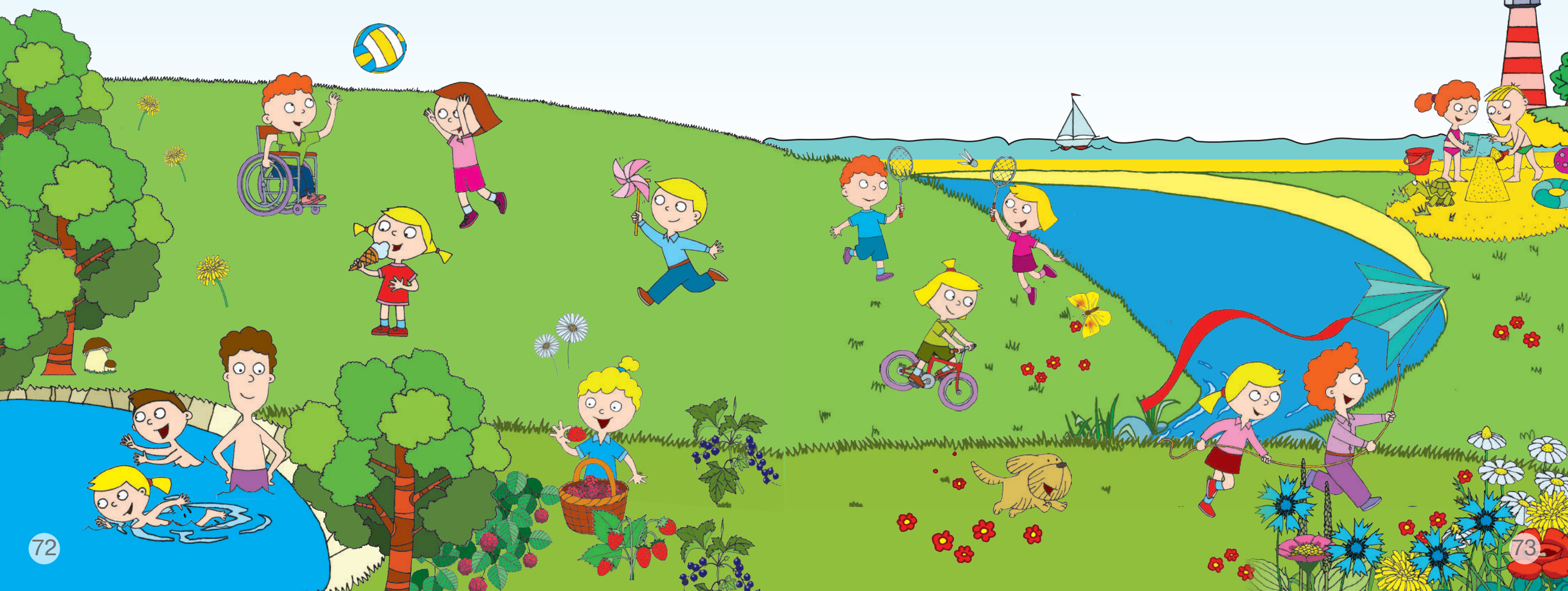

СТОРІНКА ДОСЛІДНИКА

З яких хмар іде дощ?
Спостерігай за веселкою.
Весною і влітку, коли одночасно світить сонце і йде дощ, на небі з'являється веселка.
Перевір: ти можеш побачити веселку тільки тоді, якщо знаходишся між сонцем (воно має бути позаду) і дощем (він має йти попереду).
Веселка буває різною: дуже яскравою або ж блідих кольорів. Це залежить від розміру крапель: чим вони більші, тим яскравіша веселка.
Пригадай і назви кольори веселки.

Ти можеш вдома провести досліди і отримати веселку.
Для цього тобі знадобляться:

- скляна глибока миска;
- ліхтарик;
- дзеркало;
- аркуш білого паперу.

У миску налий води, на дно поклади дзеркальце. Направ на нього світло ліхтарика. Промінь, який відбивається від дзеркала, спіймай на папері. Ось і з'явилася на папері веселка.
Роздивись її. Чи має вона всі сім кольорів?

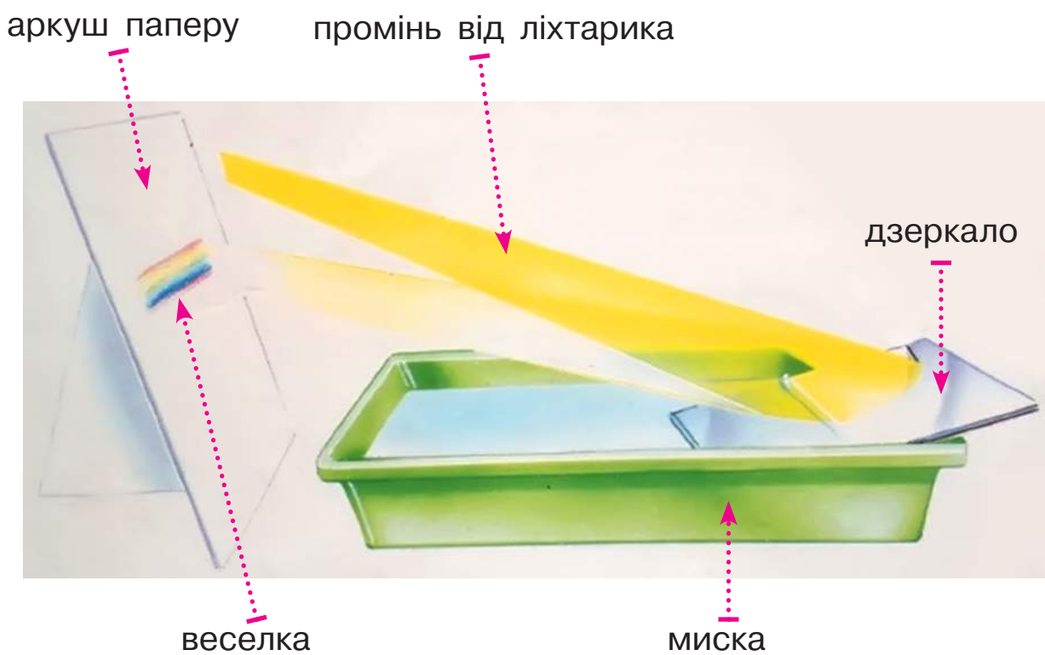

ТВАРИНИ ВЛІТКУ

Улітку тварини дуже рухливі. У них достатньо корму для себе і свого потомства. Вони годують малят, вчать їх самостійно добувати їжу, ховатися від хижаків і будувати собі житло.

Розглянь малюнок. Назви диких тварин. Що вони їдять? Де сплять? Назви свійських тварин. Як улітку люди доглядають за ними? Як утримують? Чим годують?

Хто у кого? Як називаються дитинчата тварин, зображених на малюнку?

ПРАЦЯ ЛЮДЕЙ УЛІТКУ

Розглянь малюнок.
Які роботи виконують люди в полі, на лузі, у саду, парку? Доповни перелік.

Відомості про користування підручником

№ з/п	Прізвище та ім'я учня / учениці	Навчальний рік	Стан підручника	
			на початку року	у кінці року
1				
2				
3				
4				
5				

Навчальне видання

БІБІК Надія Михайлівна
БОНДАРЧУК Галина Павлівна

«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»
підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)
(Частина 2)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Провідний редактор *І. Л. Морева*. Редактор *Ю. М. Миронова*.
Художнє оформлення *В. І. Труфен*. Технічний редактор *А. В. Пліско*.
Комп'ютерна верстка *С. В. Яшиш*. Коректор *Н. В. Красна*

В оформленні підручника використані зображення,
розміщені в мережі Інтернет для вільного використання

Підписано до друку 12.09.2018 р. Формат 84×108/16.
Папір офсетний. Гарнітура Рублена. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 8,4. Обл.-вид. арк. 8,1.
Тираж 109 398 прим. Зам. № 5108-2018.

Підручник надруковано на папері українського виробника

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5215 від 22.09.2016.
Адреса редакції: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.
E-mail: office@ranok.com.ua. Тел. (057) 719-48-65, факс (057) 719-58-67.

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРІАДА-ПАК»,
пров. Сімферопольський, 6, Харків, 61052.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5340 від 15.05.2017.
Тел. +38 (057) 703-12-21. E-mail: sale@triada.kharkov.ua

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

1 КЛАС. ЧАСТИНА 2

Підручник інтегрує освітні галузі: громадянська та історична; соціальна та здоров'язбережувальна; природнича

Особливості підручника:

- доступність і емоційна привабливість текстів
- відповідність обсягу і кількості практичних завдань та вправ пізнавальним можливостям учнів
- забезпечення діалогічності, співтворчості учасників навчального процесу, їх взаємодії
- включення учнів у практику виконання завдань дослідницького характеру: дослідження-розпізнавання, дослідження-спостереження, дослідження-пошук

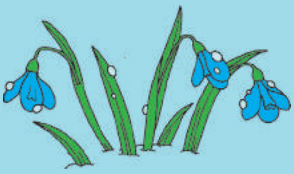

Інтернет-підтримка підручника містить:

- шаблони для виготовлення поробок, описи алгоритмів їх виконання
- інструкції з проведення дослідів
- навчальні мультфільми

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

ISBN 978-617-09-4422-1
9 786170 944221
2296 9897

Інтернет-підтримка
interactive.ranok.com.ua